

Η λάθος συναίνεση και η επικίνδυνη παγίδα

Η ευθύνη του ΠΑΣΟΚ για το άρθρο 16

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΡΕΛΙΑ

Λένε ότι είναι μάταιο να προσπαθείς να σταματήσεις κάτι που έρχεται, πόσο μάλλον όταν αυτό είναι ήδη εδώ. Σωστό φαίνεται. Λένε, επίσης, ότι οι αλλαγές σε τομείς μεγάλης εθνικής και κοινωνικής σημασίας πρέπει να γίνονται με την ευρύτερη δυνατή συναίνεση, όπως είπε και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Κι αυτό σωστό φαίνεται. Υπό την έννοια αυτήν η ταύτιση των δύο μεγάλων κομμάτων στο θέμα της ίδρυσης μη κρατικών (ιδιωτικών, ας μη φοβόμαστε να το λέμε) πανεπιστημίων θα μπορούσε να χαιρετιστεί ως σημαντική πρόοδος. Όσοι έχουν περάσει από το ελληνικό πανεπιστήμιο, όσοι παρακολουθούν στοιχειωδώς τα συμβαίνοντα στις χώρες που διαθέτουν αξιόλογη εκπαίδευση και όσοι δεν στρουθοκαμηλίζουν, δεν μπορούν να μην αναγνωρίσουν ότι η κατάσταση στα ελληνικά πανεπιστήμια δεν είναι καλή. Επομένως, όποιος ισχυριστεί ότι δεν χρειάζονται αλλαγές μπορεί εύκολα να χαρακτηριστεί εξωγήινος. Υπάρχουν σήμερα τέτοιοι στην Ελλάδα; Υπάρχουν. Όσοι αντιδρούν σε κάθε απόπειρα στοιχειώδους εξορθολογισμού και εκσυγχρονισμού, τρέμοντας ότι θα χάσουν την όποια ισχύ κατέκτησαν τόσα χρόνια σε ένα βαλτωμένο τοπίο.

Κάθε προσπάθεια, λοιπόν, που επιδιώκει να αναβαθμίσει την ανώτατη εκπαίδευση, από τέτοιες αλλαγές θα έπρεπε να ξεκινήσει. Και για να μη μιλάμε αόριστα, ιδού τέσσερις βασικές αλλαγές.

Πρώτον, να παραχωρηθεί πραγματική αυτοτέλεια στα ιδρύματα, ώστε να μη χρειάζεται υπουργική απόφαση για την αποστολή ενός καθηγητή στο εξωτερικό. Το αίτημα θέτει σχεδόν σύσσωμη η πανεπιστημιακή κοινότητα.

Δεύτερον, να ενισχυθεί η χρηματοδότησή τους. Το ζητούν οι πάντες. Κι αν ο κρατικός προϋπολογισμός δεν μπορεί να ανταποκριθεί, ας επιτρέψει η Πολιτεία στα ιδρύματα να αναζητήσουν δικούς τους τρόπους χρηματοδότησης.

Τρίτον, να καθιερωθεί η αξιολόγηση παντού. Αυτήν δεν την θέλουν αρκετοί που φοβούνται ότι θα αποκαλυφθεί η ανεπάρκεια τους. Αλλά τι να κάνουμε, τα πανεπιστήμια θα προχωρήσουν και χωρίς αυτούς. Εδώ δεν χωράει ούτε συντεχνιασμός ούτε συνδικαλισμός. Η Πολιτεία, τα κόμματα, οι δάσκαλοι και οι φοιτητές ας αναζητήσουν το προσφορότερο σύστημα (δεν θα ανακαλύψουμε εμείς την πυρίτιδα, το έχουν κάνει πολλές προηγμένες χώρες) και ας το εφαρμόσουν.

Και, τέταρτον, ας επιλύσουν μικρά ή μεγαλύτερα πρακτικά προβλήματα (άσυλο, συγγράμματα, αιώνιοι φοιτητές κ.λπ.). Όσες αντιδράσεις κι αν υπάρξουν, θα βρεθεί τρόπος να τα επιλύσουν.

Αν γίνονταν αυτά ή έστω μερικά, η βελτίωση στην ανώτατη εκπαίδευση θα ήταν βέβαιη. Δύσκολα μπορεί να προβληθούν βάσιμες αντιρρήσεις γι' αυτό. Στο πεδίο αυτό, λοιπόν, έπρεπε να αρχίσει η αναζήτηση της συναίνεσης. Αντ' αυτού, η κυβέρνηση επέλεξε το άρθρο 16 και, δυστυχώς, ακολούθησε η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, πέφτοντας σε μια παγίδα που θα έπρεπε να αποφύγει.

Όποιος παρατηρεί το τελευταίο διάστημα την αμηχανία των στελεχών του ΠΑΣΟΚ απέναντι στα συγκαταβατικά χαμόγελα των υπουργών, καταλαβαίνει ότι ο Γιώργος Παπανδρέου πρόσφερε στη Ν.Δ. μια εύκολη επικράτηση. Και αυτό θα φανεί πιο καθαρά τον άλλο μήνα, όταν θα γίνουν οι τελικές ψηφοφορίες στην Ολομέλεια της Βουλής, αν ο κ. Παπανδρέου δεν κάνει μια απλή διορθωτική κίνηση. Τότε που ο κ. Καραμανλής θα «χαιρετίζει» τη συναινετική στάση του Γιώργου και οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ δεν θα ξέρουν πού να βάλουν τα χέρια τους, αφού να χειροκροτήσουν δεν θα θέλουν.

Προλαβαίνω την ένσταση του καλόπιστου αναγνώστη: μα όταν δύο κόμματα συμφωνούν σε κάτι σημαντικό, δεν πρέπει να το λένε; Πρέπει να το αποφεύγουν, για να μην πληρώσουν το περίφημο πολιτικό κόστος; Και, επιπλέον, αφού ο Γιώργος Παπανδρέου έχει από παλιά την άποψη ότι τα πανεπιστήμια δεν πρέπει να είναι μόνον κρατικά, γιατί να μην την υποστηρίξει τώρα που κατέχει τη δεύτερη θέση στο πολιτικό σύστημα της χώρας;

Η απάντηση σε όλα αυτά είναι πολύ απλή. Η συναίνεση πρέπει να φανεί τη στιγμή που θα ληφθεί η κρίσιμη απόφαση. Πόσοι από τους αναγνώστες γνωρίζουν ότι η κρίσιμη στιγμή δεν είναι τώρα, αλλά στην επόμενη Βουλή; Τότε θα γίνει η αναδιατύπωση του άρθρου 16 και, κυρίως, τότε θα γραφτεί ο νόμος με βάση τον οποίο θα εφαρμοστεί η συνταγματική επιταγή. Η νέα κυβέρνηση, λοιπόν, θα έχει την πρώτη ευθύνη.

Αν σήμερα η αναθεώρηση του άρθρου 16 ψηφιστεί από τα δύο μεγάλα κόμματα και συγκεντρώσει 180 ψήφους, στην επόμενη Βουλή η τότε κυβερνητική πλειοψηφία θα μπορεί να κάνει ό,τι θέλει. Με 151 ψήφους θα διατυπώσει όπως εκείνη θέλει το άρθρο και θα φτιάξει όπως θέλει τον εκτελεστικό νόμο. Αυτό δεν πρέπει να είναι επιθυμητό από όσους επιζητούν τη συναίνεση κι εδώ είναι η ευθύνη της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ. Ιδού γιατί:

Η δήλωση στελεχών του ότι αυτό θα είναι η επόμενη κυβέρνηση και επομένως αυτό θα φτιάξει όπως θέλει το άρθρο του Συντάγματος και τον νόμο, έχει δύο αδυναμίες.

Πρώτον, η πρόβλεψη μπορεί να μην επαληθευτεί. Τουτέστιν, μπορεί ο διάβολος να σπάσει το πόδι του (και μάλλον θα το σπάσει, όπως φαίνεται) και η Ν.Δ. να είναι ξανά στην κυβέρνηση. Τότε τι θα πουν;

Και, δεύτερον, ακόμη κι αν το ΠΑΣΟΚ είναι κυβέρνηση, γιατί να μπορεί να κάνει ό,τι θέλει με 151 ψήφους σε ένα τόσο κρίσιμο θέμα; Γιατί να μην αναζητήσει τότε τη συναίνεση είτε από τα δεξιά είτε από τα αριστερά του;

Γ' αυτό, λοιπόν, η αναθεώρηση του άρθρου 16 από την παρούσα Βουλή δεν πρέπει να ψηφιστεί από 180 βουλευτές, πόσο μάλλον που το ΠΑΣΟΚ ισχυρίζεται ότι η δική του πρόταση για τα μη κρατικά πανεπιστήμια απέχει πολύ από εκείνη της Ν.Δ. Και, σε κάθε περίπτωση, είναι τουλάχιστον αντιφατικό το ΠΑΣΟΚ να καταγγέλλει για αναξιοπιστία και αφερεγγυότητα τη σημερινή κυβέρνηση και να δείχνει ότι την εμπιστεύεται μόνο στο θέμα της αλλαγής του επίμαχου άρθρου.

Ας ψηφίσει, λοιπόν, η Ν.Δ. την αναθεωρητέα διάταξη. Το ΠΑΣΟΚ να διακηρύξει τη θέση του ότι συμφωνεί με την αναθεώρησή της, αλλά θέλει αυτή η αναθεώρηση να γίνει από την επόμενη Βουλή με 180 ψήφους, δηλαδή με ευρεία συναίνεση. Αυτή είναι η ενδεδειγμένη λύση. Και δεν πρέπει να απορριφθεί επειδή τη διατύπωσε πρώτος ο Βενιζέλος, εξ ου και η καχυποψία της επίσημης Χαριλάου Τρικούπη.

Το θέμα διχάζει τον πολιτικό κόσμο, την πανεπιστημιακή κοινότητα, την κοινωνία και το ΠΑΣΟΚ. Δεν πρέπει να ληφθούν βιαστικές αποφάσεις. Η βιασύνη εξυπηρετεί σήμερα την κυβέρνηση, αλλά είναι αμφίβολο αν εξυπηρετεί την ανώτατη εκπαίδευση.

Η αναθεώρηση να γίνει, αλλά όχι με ανεξέλεγκτη εντολή προς την επόμενη κυβέρνηση, όποια κι αν είναι. Και για όλα αυτά ο Γιώργος Παπανδρέου και τα λοιπά ηγετικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ έχουν αυτή τη στιγμή την πρώτη ευθύνη. Αν σήμερα πέσουν στην παγίδα, αύριο ίσως να μην μπορέσουν να απεγκλωβιστούν.

karelias@enet.gr